

Michał Kokowski

Instytut Historii Nauki im. L. i A. Birkenmajerów PAN
michal.kokowski@gmail.com

Odpowiedź na list Dr. Pawła E. Tomaszewskiego na temat badań życiorysu Jana Czochralskiego

Streszczenie

Autor udziela odpowiedzi na list Pana dr. Pawła E. Tomaszewskiego, będącego kolejnym (trzecim) etapem polemiki na temat faktów z życia Jana Czochralskiego i różnic w sposobie ich przedstawiania przez amatora i profesjonalnego historyka. Źródłem kontrowersji jest biografia pt. *Powrót. Rzecz o Janie Czochralskim* (2012), edycja angielska: *Jan Czochralski restored* (2013).

Zdaniem Autora, profesjonalny historyk nauki może mieć pewne zastrzeżenia wobec czasami zbyt popularnego stylu publikacji dr. Tomaszewskiego. Nie ulega jednak żadnej wątpliwości, że jak dotąd to właśnie ten Amator [tj. miłośnik, entuzjasta] badań historycznych dokonał znacznie więcej na polu badań

INFORMACJA O PUBLIKACJI		e-ISSN 2543-702X ISSN 2451-3202		 BRYLANTOWY MODEL OTWARTEGO DOSTĘPU
CYTOWANIE KOKOWSKI Michał 2016: Odpowiedź na list Dr. Pawła E. Tomaszewskiego na temat badań życiorysu Jana Czochralskiego. <i>Studia Historiae Scientiarum</i> 15, ss. 405–408. DOI: 10.4467/23921749SHS.16.019.6162 Dostęp online: http://pau.krakow.pl/SHS/shs-15-2016-19.pdf				
OTRZYMANO: 21.12.2015 ZAAKCEPTOWANO: 12.10.2016 OPUBLIKOWANO ONLINE: 24.11.2016		POLITYKA ARCHIWIZOWANIA Green SHERPA/ RoMEO Colour	LICENCJA 	
WWW	http://pau.krakow.pl/Studia-Historiae-Scientiarum/ http://ejournals.eu/Studia-Historiae-Scientiarum			

biografii i dokonań Jana Czochrałskiego niż profesjonalni historycy i historycy nauki.

Odpowiedź ta kończy polemikę.

Słowa kluczowe: *Jan Czochrałski • biografistyka • analiza źródeł historycznych • amator vs. profesjonalista*

Response to the letter of Dr. Paweł E. Tomaszewski about the studies into the life of Jan Czochrałski

Abstract

The author replies to the letter of Dr. Paweł E. Tomaszewski, which is a subsequent (third) stage of the controversy regarding the facts of life of Jan Czochrałski and the differences in the way they are presented by an amateur researcher and a professional historian. The source of the controversy is the biography *Powrót. Rzecz o Janie Czochrałskim* (2012), the English edition: *Jan Czochrałski restored* (2013).

In the opinion of the author, a professional historian of science may have some reservations regarding the sometimes too popular a style of the publications of Dr. Tomaszewski. Nevertheless, there is no doubt that so far this amateur [i.e. enthusiast] of historical research has done much more regarding the biography and achievements of Jan Czochrałski than professional historians and historians of science.

This reply concludes the exchange of polemics.

Keywords: *Jan Czochrałski • biographical research • analysis of historical sources • amateur vs. professional historian*

W pełni zgadzam się z Panem dr. Pawłem E. Tomaszewskim¹, że stosowanie aparatu krytycznego nie polega *jedynie* na podaniu odsyłaczy literaturowych. Jednakże podanie *właściwych odsyłaczy literaturowych* jest konieczne, aby umożliwić uważnemu Czytelnikowi (odbiorcy naszych

¹ Tomaszewski [2016](#), s. 397.

publikacji) sprawdzenie tez głoszonych przez Autora publikacji lub podjęcie własnych badań i analiz.

W pełni też podzielam przekonanie Autora, że problem *źródeł historycznych* nie jest wcale prosty. Zapewniam również, że *profesjonalny* historyk musi być świadomy istnienia różnych kategorii źródeł, nie może ich traktować równoprawnie oraz – co bardzo ważne – musi je ujawniać w swoich publikacjach, gdyż bez spełnienia tego ostatniego warunku przedstawiane przez nas interpretacje zdarzeń historycznych niebezpiecznie upodobniają się do fikcji literackiej (był to jeden z powodów, który sprawił, że podjąłem polemikę z Autorem).

Cieszy mnie więc np. jasna wypowiedź Autora w sprawie redaktora Bratkowskiego:

red. Bratkowski *nie* prowadził żadnych badań. Jego stwierdzenia dotyczące okoliczności ewakuacji Czochralskiego do Polski bazują *wyłącznie* na wiedzy wyniesionej z własnego domu².

Podobnie ucieszyła mnie ogólna deklaracja Autora dotycząca potrzeby poszukiwania rzetelnych źródeł i umiejętnego posługiwania się nimi w konstruowaniu narracji historycznej³ oraz krytyka w tym duchu mojej wypowiedzi o studiach Jana Czochralskiego, nie poparta jednak przeze mnie wskazaniem odpowiednich źródeł⁴. Największą zaś przyjemność sprawiła mi lektura podanej przez Autora listy najważniejszych publikacji na temat Jana Czochralskiego. Dostęp do nich umożliwia bowiem wnikliwemu Czytelnikowi podążanie śladami dotychczasowych badań⁵.

Mając to wszystko na względzie, podtrzymuję moją zasadniczą tezę, konsekwentnie głoszoną we wszystkich fazach tej polemiki. Zawodowy, profesjonalny historyk nauki może mieć pewne zastrzeżenia wobec czasami zbyt popularnego stylu publikacji Pana dr. Pawła E. Tomaszewskiego. Mimo to, nie ma wątpliwości, że ten właśnie *Amator* (czyli miłośnik, entuzjasta) badań historycznych dokonał *znacznie* więcej

² *Ibidem*, s. 398; zob. też Kokowski 2014, ss. 135–136.

³ Tomaszewski 2016, s. 397, punkt 3.

⁴ Tomaszewski 2016, s. 398, w zakończeniu punktu 3.

⁵ Tomaszewski 2016, s. 399, punkt 6.

na polu badań biografii i osiągnięć Jana Czochrańskiego niż zawodowi / profesjonalni historycy i historycy nauki⁶.

Kończąc tę polemikę, życzę Panu dr. Tomaszewskiemu dalszych owocnych badań.

Bibliografia

KOKOWSKI Michał

- 2014: Komentarz do artykułu dr. Pawła Tomaszewskiego. *Prace Komisji Historii Nauk PAU XIII*, ss. 131–140. Publikacja dostępna online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-XIII-2014-8.pdf> (dostęp 28.09.2016).
- 2015: Uwagi do komentarza dr. Pawła E. Tomaszewskiego na temat badań życiorysu Jana Czochrańskiego (Replika). *Prace Komisji Historii Nauk PAU XIV*, ss. 283–288. Publikacja dostępna online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-XIV-2015-12.pdf> (dostęp 28.09.2016).

TOMASZEWSKI Paweł E.

- 2012: *Powrót. Rzecz o Janie Czochrańskim*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT. ISBN 978-83-906218-6-9, ISBN 978-83-7432-817-3.
- 2012–2016: *Biuletyn Roku Czochrańskiego* 1–166. Wrocław. Publikacja dostępna w Internecie: <http://www.janczochrański.com/> (strona internetowa redagowana przez Sylwestra Czochrańskiego) (dostęp 28.09.2016).
- 2013: *Jan Czochrański Restored*. Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT. ISBN 978-83-7432-945-3.
- 2014: Jan Czochrański – historia człowieka niezwykłego. *Prace Komisji Historii Nauk PAU XIII*, ss. 57–72. Publikacja dostępna online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-XIII-2014-4.pdf> (dostęp 28.09.2016).
- 2015: Uwagi do komentarza prof. Michała Kokowskiego o badaniach życiorysu Jana Czochrańskiego. *Prace Komisji Historii Nauk PAU XIV*, ss. 275–281. Publikacja dostępna online: <http://pau.krakow.pl/PKHN-PAU/pkhn-pau-XIV-2015-11.pdf> (dostęp 28.09.2016).
- 2016: Uwagi do komentarza prof. Michała Kokowskiego o badaniach życiorysu Jana Czochrańskiego. *Studia Historiae Scientiarum* 15, ss. 395–404. Publikacja dostępna online: <http://pau.krakow.pl/SHS/shs-15-2016-18.pdf> (dostęp 24.11.2016).

⁶ Kokowski 2014, s. 138 punkt 6; 2015, s. 286, punkt 4.